

Bestuursrapportage 2019

INHOUDSOPGAVE

Bestuursrapportage 2019	1
Inhoudsopgave	4
Samenvatting.....	5
Plezierig Wonen.....	9
Fijn Leven.....	14
Vitaal Platteland	25
Zorg voor wie dat nodig heeft	32
Werken en ondernemen in een sterke regio.....	39
Actief met duurzaamheid en energie	47
Sport is meer!	51
Cultuur is van iedereen.....	55
Samen veilig.....	59
Aan de slag met de Omgevingswet	63
Financiën	66

SAMENVATTING

Leeswijzer

De Bestuursrapportage 2019 is de eerste Bestuursrapportage in deze vorm en op dit tijdstip. In de Bestuursrapportage wordt een stand van zaken gegeven over hoe we er voor staan met het uitvoeren van de begroting. Deze Bestuursrapportage richt zich volledig op 2019. De tekst onder Wat speelt er? is de originele tekst uit de begroting 2019.

Voor alle activiteiten in de begroting 2019 is aangegeven of alles volgens plan verloopt. Dat doen we (net als in de jaarrekening) op drie onderdelen en met drie indicatoren. De drie aspecten die we per activiteit noemen zijn:

- Kwaliteit (welke ontwikkelingen zijn er die van invloed kunnen zijn op de uitvoering).
- Tijd (loopt de uitvoering nog volgens de planning).
- Geld (hoe verhoudt het budget zich tot de werkelijke uitgaven en inkomsten).

Bij ieder onderdeel staat een kleur: groen, oranje of rood.

Groen betekent dat er niets bijzonders is te melden. In een enkel geval staat er toch een korte toelichting omdat er bijvoorbeeld een besluit is genomen. Als de kleur **oranje** is gebruikt, verdient dit aspect aandacht. Het gaat niet helemaal volgens plan. Dat kan positief of negatief zijn. De kleur **rood** duidt op grotere afwijkingen.

In de financiële tabel ziet u bij loonkosten en rente en afschrijving nog geen gerealiseerde bedragen staan. Om het gedurende het jaar voor de budgethouders inzichtelijker te houden worden de lasten die hiermee gemoeid zijn pas bij de jaarrekening doorgeboekt naar de exploitatie.

In de financiële tabellen is de Bestuursrapportage benoemd als Berap.

Samenvatting afwijkingen

In onderstaande tabel staat een samenvatting van de activiteiten waar een of meer van de aspecten (kwaliteit, tijd en geld) rood of oranje 'scoren'.

In de Bestuursrapportage staan de toelichtingen bij deze scores.

	K	T	G	Bedrag x € 1.000
Plezierig Wonen				
We werken aan een regionale woonagenda en aansluitend aan een nieuwe lokale woonagenda	G	O	G	
We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen	G	O	G	
We bewaken de gemeentelijke grondexploitatie. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen	G	G	O	50
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	G	G	O	
<i>Lasten welstandstoetsing</i>				15
<i>Baten welstandstoetsing</i>				-15
We ontwikkelen een kader om woningsplitsing in het buitengebied onder voorwaarden weer toe te staan om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken	G	O	G	
We vertalen de structuurvisie Wonen voor de 4 grote kernen in nieuwe bestemmingsplannen	O	O	G	
Fijn Leven				
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	R	G	R	
<i>Bestrijden invasieve plantensoorten</i>				-20
<i>Onderhoud bomen</i>				-75
<i>Onderhoud als gevolg van droogte</i>				-75
<i>Stormschade</i>				-35
<i>Lijkschouwing</i>				-11
We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud)	G	O	G	
We voeren het watertakenplan 2019-2023 uit (de opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan) inclusief klimaatstresstest			O	13
We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak	G	O	G	
We onderhouden onze infrastructuur	G	G	O	
<i>Openbare verlichting</i>				146
<i>Verkeersmaatregelen</i>				30
<i>Eikenprocessierups</i>				-50
<i>Niet verhard pad tussen stuw en Brinkweg</i>				18
<i>Herinrichting van de woonstraten Eibergen-Zuid</i>	G	G	O	-3
Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	G	G	O	50
Vitaal Platteland				
We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen	O	O	G	
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om samenwerking tussen de verenigingen te vergroten	G	G	O	-62
Zorg voor wie dat nodig heeft				
Wanneer een inwoner een wens heeft voor ondersteuning of begeleiding kijken we eerst wat deze inwoner zelf kan. Daarnaast organiseren we meer algemene voorzieningen als steunpunt in de kern/wijk.	O	G	R	
<i>Rijksvaccinatieprogramma Yunio</i>				-44
<i>Rijksvaccinatieprogramma GGD</i>				-14
<i>Gezond in de stad: Gezond met taal</i>				-20
<i>Gezond in de stad: Lekker nuchter</i>				-40
We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwing proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels.	G	G	R	
<i>Onafhankelijke cliëntondersteuning</i>				-30
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura)	G	G	R	
<i>Aanpassing HHT</i>				-400
<i>Tariefstijgingen</i>				-300
<i>Aanzuigende werking abonnementstarief</i>				-300
<i>Eigen bijdrage</i>				-75
We geven samen invulling aan de algemene voorzieningen, initiatieven van inwoners, de Lokale Inclusie Agenda en het	G	G	O	0

minimabeleid.

Werken en ondernemen in een sterke regio

Samen met de andere gemeenten van de SDOA (Sociale Dienst Oost Achterhoek) en andere betrokken partijen creëren we een compleet, samenhangend en zo lokaal mogelijk werkaanbod voor inwoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt.

BUIG uitkering -445

Minder cliënten 200

Resultaat SDOA 2018 119

We maken duurzame verbindingen met ondernemers en organisaties gericht op de inzet van kwetsbare medewerkers onder de Participatiewet

-150

Actief met duurzaamheid en energie

Sport is meer!

We beheren gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties

Lagere huurinkomsten -55

Indexering subsidie zwembaden -39

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen

-6

Cultuur is van iedereen

Samen veilig

We bevorderen brandveilig wonen van niet zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen.

Bijdrage VNOG -435

Loonkosten van het programma Integrale veiligheid

-25

Aan de slag met de Omgevingswet

Financiën

We beheren onze financiële middelen

Dividenden 679

Rente 18

We dragen bij aan verbonden partijen

-255

We heffen andere belastingen en leges

90

We ontvangen algemene uitkering

1000

We storten en onttrekken aan reserves

Gelderland herdenkt 38

ICT -450

Veranderbudget 85

Bedrijfsvoeringskosten

Rechtspositiebesluit decentrale overheden -25

Jongerenraad -5

Verkiezingen -56

Accountantskosten -40

Frauderisicoanalyse -20

GBT-ondersteunende diensten -19

ICT 450

Veranderbudget -85

Nieuwe Functiewaardering (fuwa) -50

Ziekte en zwangerschap -375

Loonkosten 494

Opbrengsten Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) 350

Huur huisvesting VMK -13

Fractievergoeding 10

Gelderland herdenkt -38

Leges Omgevingswet 50

Algemene baten en lasten

	Indexering subsidie zwembaden	39
	We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	6
	We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om samenwerking tussen de verenigingen te vergroten	62
	Frauderisicoanalyse	20
Loonkosten		-75
Totaal		-198

Samenvatting Financiën

In onderstaande tabel is per programma te zien wat de financiële gevolgen zijn **voor de begroting 2019**. Soms betreft het cijfers die ook structureel (begroting 2020 en daarna) gevolgen hebben. In de toelichting bij de activiteiten staat aangegeven of die gevolgen al mee zijn genomen bij de Perspectiefnota.

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Plezierig Wonen	-1.223	-2.431	-70	50	-2.381
Fijn Leven	-9.256	-8.707	6.023	-12	-8.719
Vitaal Platteland	-351	-526	-134	-62	-588
Zorg voor wie dat nodig heeft	-25.783	-25.340	-9.707	-1.373	-26.713
Werken en ondernemen in een sterke regio	-13.638	-17.111	2.877	-276	-17.387
Actief met duurzaamheid en energie	-512	-2.063	-74	0	-2.063
Sport is meer!	-2.448	-1.972	-1.172	-100	-2.072
Cultuur is van iedereen	-1.925	-1.766	-1.219	0	-1.766
Samen veilig	-94	-2.341	-1.313	-460	-2.801
Aan de slag met de Omgevingswet	-38	-100	0	0	-100
Financiën	53.594	62.366	28.845	2.034	64.400
Totaal	-1.674	9	24.056	-199	-190

PLEZIERIG WONEN

Kwalitatief goede woningvoorraad nu en in de toekomst Wat speelt er?

- De woningmarkt trekt aan, ook in Berkelland. In 2017 was er een record aantal kooptransacties (529) en in de eerste helft van 2018 zijn 210 woningen verkocht. Het is nu gemakkelijker om een koper te vinden dan een woning.
- We zien een mismatch tussen vraag en aanbod. Veel van de vrijkomende woningen (bij verhuizing en overlijden) sluiten niet aan bij de wensen van woningzoekenden.
- Wonen gaat niet alleen over stenen. Om prettig te kunnen wonen en leven in een dorp of buitengebied is niet alleen de woning van belang. Inwoners wonen in hun huis, ontvangen daar eventueel zorg en vinden het belangrijk dat de omgeving van hun huis er goed uit ziet.
- Na 2020 zal na het aantal inwoners ook het aantal huishoudens dalen, waardoor meer aanbod van woningen ontstaat. Dit kan verhoogde leegstand, waardedaling en vermindering van de kwaliteit van de leefomgeving veroorzaken.
- Het gaat steeds meer om het investeren in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad. Dit kan door het verduurzamen of levensloopbestendig maken van bestaande woningen.
- Er is in de centra (kernwinkelgebied) van kernen enige ruimte voor transformatie van bestaand vastgoed naar woningen om leegstand en verpaupering in het centrum tegen te gaan.

Speerpunten

Toekomstgerichte bestaande woningvoorraad.

Wat gaan we daar voor doen?

Voor meer informatie over energierenovaties in de particuliere woningvoorraad zie programma Actief met Duurzaamheid en Energie

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We werken aan een regionale woonagenda en aansluitend aan een nieuwe lokale woonagenda

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**

Het opstellen van de regionale woonagenda neemt meer tijd in beslag dan gedacht. De verwachting is nu dat de regionale woonagenda eind van dit jaar ter vaststelling kan worden voorgelegd aan de Achterhoekse gemeenteraden.

Geld

We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Het opzetten van een transformatiefonds kost meer tijd dan gedacht. Juridisch moet het kloppen en zorgvuldigheid staat voorop.

Geld

We werken met een herstructureringsfonds om nadelige gevolgen van demografische veranderingen tegen te gaan. Investeren in de openbare ruimte en bestaand vastgoed is noodzakelijk.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zetten de Regietafel Wonen en Zorg voort

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zijn samen met Kruiswerk en het Energieloket actief aan de slag met de campagne Heerlijk Thuis in Huis

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

Het aantal en type woningen past bij de behoefte.

Wat gaan we daar voor doen?

We bewaken de gemeentelijke grondexploitatie. Voor het afwaarderen van plannen treffen we maatregelen

Kwaliteit

Tijd

Geld

De markt trekt aan. We kunnen daardoor de opbrengst van de bouwleges € 50.000 hoger ramen.

We blijven ruimte bieden voor goede, tijdelijke en innovatieve woningbouwplannen die aansluiten bij de behoefte van onze inwoners

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

De woonbehoefte is in alle kleine kernen geïnventariseerd. Voor de inventarisatie van de woonbehoefte in grote kernen is de planning om eind 2019 met een plan van aanpak te komen.

Tijd

Geld

We zien dat het welstandstoezicht minder is dan verwacht. Er wordt € 15.000 minder uitgegeven, maar er komt ook € 15.000 minder binnen.

We monitoren de toekomstige sloopopgave

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We monitoren regionaal en lokaal de ontwikkelingen op de woningmarkt.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ontwikkelen een kader om woningsplitsing in het buitengebied onder voorwaarden weer toe te staan om de leefbaarheid in het buitengebied te behouden en te versterken.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

In het plan van aanpak 'dubbele bewoning/woningsplitsing buitengebied' is opgenomen dat de ontwerp structuurvisie woningsplitsing in maart/april 2019 wordt aangeboden aan de raad. Dit is om

verschillende redenen niet haalbaar gebleken. Het streven is nu om de ontwerp structuurvisie woningsplitsing in oktober/november aan de raad aan te bieden.

■ **Geld**

We vertalen de structuurvisies Wonen voor de 4 grote kernen in nieuwe bestemmingsplannen

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

■ **Kwaliteit**

Op 23 juli zijn de regionale en lokale kwaliteitscriteria woningbouw vastgesteld. Dit heeft tot gevolg dat er een herbeoordeling moet komen van de bestaande plannen uit het 'Plan van Aanpak doorvertalen Structuurvisies Wonen naar bestemmingsplannen'. Bekeken moet worden of ze passen binnen de kwaliteitscriteria.

■ **Tijd**

Door de herbeoordeling loopt de planning uit.

■ **Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
We werken aan een transformatiefonds om sloop van woningen in de toekomst te bekostigen	0	-250	-3	0	-250
We starten met een pilot integrale wijkaanpak voor transformatie van woningen en het toekomstbestendig maken van wijken.	0	-1.250	-11	0	-1.250
Loonkosten van het programma Wonen	-1.429	-1.632	0	0	-1.632
Rente en afschrijving van het programma Wonen	-127	-89	0	0	-89
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	-1.279	-876	-858	0	-876
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	0	-80	-17	15	-65
We monitoren de toekomstige sloopopgave.	0	-30	-2	0	-30
Woningmarktonderzoek	-180	-70	-29	0	-70
Totaal Lasten	-3.015	-4.277	-919	15	-4.262
Baten					
We bewaken de gemeentelijke grondexploitaties	1.792	1.061	446	0	1.061
We inventariseren in alle kernen in Berkelland de woonbehoefte van inwoners	0	785	375	35	820
Totaal Baten	1.792	1.846	821	35	1.881
Resultaat	-1.223	-2.431	-99	50	-2.381

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Regionale Woonagenda 2015-2025	2015
Verordening Starterslening gemeente Berkelland 2015	2015
Verordening Blijverslening gemeente Berkelland	2016
Structuurvisie Wonen Eibergen	2016
Energie Uitvoeringsprogramma 2015-2018	2016
Lokale Woonagenda	2016
Woningmarktmonitor 2017	2017
Structuurvisies Wonen Neede, Borculo en Ruurlo	2017
Wendbaar Woonbeleid	2018

FIJN LEVEN

Een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving

Wat speelt er?

- Het is fijn leven in Berkelland. Inwoners geven met bijna het cijfer 8 aan dat ze erg fijn wonen. Zij willen ook in de toekomst tevreden blijven over hun woon- en leefomgeving. Dat betekent dat we moeten investeren in een toegankelijke, klimaatbestendige en kleurrijke leefomgeving. Er is op dit moment meer financiële ruimte om een impuls te geven aan deze ambitie.
- Inwoners, bedrijven, verenigingen en ondernemers organiseren veel zelf. Zij nemen op veel terreinen initiatieven om onze leefomgeving en samenleving mooier te maken. De gemeente helpt daar graag bij. We geven onze inwoners en ondernemers de ruimte en het vertrouwen om zelf zaken op te pakken en met elkaar te regelen.
- Wij moeten onze leefomgeving voorbereiden op de klimaatverandering. We zullen moeten leren omgaan met grote hoeveelheden water (hevige regenval en binnenkomend water vanuit het buitenland), droogteperiodes en hoge temperaturen.
- Nederland wil naar een circulaire economie (een economie waarin reststoffen volledig opnieuw worden hergebruikt). Landelijk is daarvoor het programma Van Afval Naar Grondstof 'VANG' opgezet. Gemeenten zijn daarbij belangrijke partners, omdat zij verantwoordelijk zijn voor de inzameling van het huishoudelijk afval. Berkelland wil voldoen aan de landelijke doelstelling uit het programma. Dit betekent dat we in 2020 niet meer dan 100 kilogram restafval per inwoner willen inzamelen.

Speerpunt

Investeren in de samenleving

Wat gaan we daar voor doen?

Bij projecten en activiteiten beginnen we en gaan we zoveel mogelijk uit van de samenleving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Samen met inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen stellen we wijkagenda's op en voeren ze uit.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig initiatieven uit wijken, buurten en kernen en ontwikkelen een financieel instrument dat hierbij helpt.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit

- Tijd
- Geld

We verstevigen onze netwerken in wijken en kernen en hebben oog voor die groepen die nog niet zo betrokken of in beeld zijn.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We werken met gebiedswethouders.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Een uitnodigende leefomgeving

Wat gaan we daar voor doen?

Bij plannen en onderhoud zetten we in op het stimuleren van 'bewegen' in onze leefomgeving.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
Bestrijden invasieve plantensoorten

Een goed voorbeeld van zo'n 'invasieve' plantensoort is de Japanse Duizendknoop. De invasieve planten verdringen de inheemse soorten en brengen schade toe aan verhardingen en bouwwerken. Een intensieve bestrijding is nodig. Dit is ook een wettelijke verplichting. We hebben geprobeerd binnen het huidige budget (en dus beperkte middelen) de invasieve soorten in toom te houden / te bestrijden. Dat is echter niet meer voldoende.

Onderhouden van bomen

In de Perspectiefnota is al gemeld dat we tegen achterstanden in onderhoud aanlopen. Bomen moeten uit veiligheidsoogpunt iedere drie jaar worden geïnspecteerd en -afhankelijk van de soort- ook regelmatig worden onderhouden. Er moet structureel geld bij.

Extra onderhoud bomen als gevolg van extreme droogte zomer 2018 en storm voorjaar 2019

Als gevolg van de extreme droogte in de zomer van vorig jaar zijn veel meer bomen doodgegaan dan gebruikelijk. Er is geld nodig om de dode bomen te ruimen en nieuwe te planten. Ook de storm begin

juni van dit jaar heeft behoorlijke schade aan de bomen toegebracht. Er moesten en moeten veel bomen geruimd en herplant worden. Ook is er veel schade aan takken, waardoor extra onderhoud noodzakelijk is om de bomen veilig te houden.

Lijkschouwing

Het budget lijkschouwingen gebruiken we om de gemeentelijk lijkschouwer (GGD) te bekostigen. De gemeentelijk lijkschouwer doet onderzoek bij gevallen van niet-natuurlijk overlijden, meestal samen met de politie. Bijvoorbeeld bij een ongeval, suïcide of misdrijf. Bij niet-natuurlijk overlijden is het inschakelen van de gemeentelijk lijkschouwer verplicht. De gemeentelijke lijkschouwer (ook wel forensisch arts genoemd) doet onderzoek naar de aard en omstandigheden van het overlijden. De arts brengt in geval van een niet-natuurlijke dood verslag uit aan de Officier van Justitie, en zorgt voor de afgifte van de juiste overlijdenspapieren.

Ook bij euthanasie is het inschakelen van de gemeentelijk lijkschouwer verplicht. Na het intreden van de dood vraagt de behandelend arts de forensisch arts om de overledene te schouwen en de papieren te controleren op volledigheid. Deze zal vervolgens met de Officier van Justitie overleggen om het lichaam vrij te geven en om de papieren door te kunnen sturen naar de Regionale Toetsingscommissie Euthanasie.

Het aantal lijkschouwingen is de laatste jaren toegenomen en dus ook de kosten voor de gemeente. De gemeente heeft daar geen invloed op. Een verhoging van het budget is noodzakelijk.

Tijd

Geld

Bestrijden invasieve plantensoorten

Er is structureel een extra bedrag noodzakelijk van € 20.000 (voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

Onderhouden bomen

Er is structureel een extra bedrag nodig van € 75.000 (regulier onderhoud; voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

Er is incidenteel een extra bedrag nodig van € 75.000 (extra onderhoud als gevolg van extreme droogte zomer 2018).

Er is incidenteel een extra bedrag nodig van € 35.000 (extra onderhoud als gevolg van stormschade in juni 2019).

Lijkschouwing

Er is structureel een extra bedrag nodig van € 11.000 euro (voor 2020 en volgende jaren is hiermee rekening gehouden in de Perspectiefnota).

We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het groen(onderhoud)

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Voor deze activiteit is in de begrotingsperiode 2019-2023 1.500.000 euro beschikbaar. Er wordt gewerkt aan een uitvoeringsplan om deze gelden zo goed mogelijk in te zetten. Eind 2019 is dit plan gereed. We verwachten vanaf 2020 de beschikbare middelen te kunnen inzetten.

Geld

We overleggen met inwoners en ondernemers over hun eigen (gezamenlijke) inbreng en verantwoordelijkheid bij het inrichten en onderhouden van hun/onze openbare ruimte.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We passen ecologisch beheer toe, niet alleen bij bermen, maar zo mogelijk ook op andere terreinen, zoals parken, in gemeentelijk bezit.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We realiseren groen/blauwe parels (aantrekkelijke plekken met groen en water) in de kernen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Leefomgeving aangepast aan het veranderende klimaat.

Wat gaan we daar voor doen?

We voeren een bewustwordingscampagne voor inwoners en bedrijven over wat zij zelf kunnen doen aan gevolgen van de klimaatverandering.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We voeren het watertakenplan 2019-2023 uit (de opvolger van het gemeentelijk rioleringsplan) inclusief klimaatstresstest.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**

Geld

Vervanging riolering en herinrichting Haarlo

De werkzaamheden zijn een tijd geleden uitgevoerd. Eind 2019 sluiten we het project definitief af. Door een gunstige aanbesteding een aantal jaren geleden en meevallende werkzaamheden is er een voordelig resultaat van € 440.000.

Vervanging riolering Grolsesteeg Borculo

We hebben het krediet met 20% (50.000 euro) overschreden. Er zijn meer kosten gemaakt voor asbestonderzoek, omdat er asbestverdachte stoffen werden aangetroffen (uiteindelijk bleek het niet om asbest te gaan). Bovendien moesten er meer kabels en leidingen verlegd worden en is er in overleg met de buurt rekening gehouden met een klimaatadaptieve inrichting van het riool (extra wadi, ondergrondse waterbuffer, extra infiltratiegoten en groene infiltratieverharding).

De per saldo lagere kapitaallasten door deze ontwikkelingen zijn terug te vinden bij de rente en afschrijving van dit programma.

Veilige en makkelijk berijdbare wegen en paden.

Wat gaan we daar voor doen?

We bepalen waar mogelijk samen met inwoners en ondernemers de (her)inrichting van onze wegen en paden.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Voor deze activiteit is € 2.000.000 beschikbaar in de begrotingsperiode 2019-2023. Het jaar 2019 is/wordt gebruikt om een goede inventarisatie en analyse van onze wegen te maken. Deze vormt de basis voor het plan van aanpak/uitvoering dat eind 2019 gereed is. Vanaf 2020 verwachten we het beschikbare geld te kunnen inzetten.

Geld

We onderhouden onze infrastructuur.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Openbare verlichting:

De vervanging van verlichting door zuinige LED verlichting werd de afgelopen jaren bekostigd uit budget. Het gaat echter om vervangingsinvesteringen. Het is beter om deze via de investeringslijst te laten lopen. Op deze manier wordt de vervangen verlichting op de juiste wijze meerjarig afgeschreven.

Het structureel voordeel op het onderhoudsbudget is € 145.900 vanaf 2019. In de Perspectiefnota is hier rekening mee gehouden. Vanaf 2020 is daartegenover een verzwaring van de kapitaalslasten opgenomen voor de vervanging van verlichting ad € 27.667.

Verkeersmaatregelen

Het aantal activiteiten en de kosten van verkeersmaatregelen verschilt van jaar tot jaar. In 2019 voeren we een aantal minder (dure) maatregelen uit. We verwachten een voordeel van € 30.000.

Bestrijding eikenprocessierups:

Ondanks een goede preventieve bestrijding hebben toch meer overlast van de eikenprocessierups. Dit is een landelijk probleem en in Berkelland staan bovendien veel eikenbomen. We hebben € 50.000 extra nodig.

Niet verhardend pad tussen stuw en Brinkweg in Eibergen

Deze activiteit stond op de investeringslijst van 2018. Om budgettaire redenen heeft het college besloten deze investering niet te doen. Dit levert een besparing op van € 18.000.

Herinrichting van de woonstraten Eibergen-zuid

Voor dit project is in 2017 een krediet beschikbaar gesteld van 1.1 miljoen euro. De aanbesteding voor het grootste gedeelte van de werkzaamheden is duurder uitgevallen dan destijds ingeschat. Dit is te verklaren doordat veel prijzen in deze sector fors zijn gestegen. De aanbesteding soupeert daarmee het hele krediet op. Ondanks het doorvoeren van diverse bezuinigingen (bijvoorbeeld goedkopere materialen) is er nu geen ruimte meer voor bepaalde geplande werkzaamheden, zoals het vervangen van de openbare verlichting. Daarom wordt verzocht het krediet te verhogen met € 90.000, zodat deze zeer wenselijke werkzaamheden wel uitgevoerd kunnen worden. De hogere kapitaallasten zijn in de tabel opgenomen bij rente- en afschrijving van dit programma.

Bereikbare woningen, bedrijven en voorzieningen

Wat gaan we daar voor doen?

Het wettelijke doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman, Gerjan Teselink, Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

De laatste jaren zien we dat de uitgaven voor het leerlingenvervoer lager zijn dan de begroting. We verlagen de raming daarom met € 50.000.

Vrijwilligersvervoer stimuleren en helpen ontwikkelen, ook in de doorontwikkeling.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Hergebruik van grondstoffen (Van Afval Naar Grondstof)

Wat gaan we daar voor doen?

We nemen gerichte actie om zwerfafval terug te dringen op basis van de halfjaarlijkse monitor zwerfafval.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Gemeentelijke gebouwen en scholen

Wat gaan we daar voor doen?

We investeren in passende toekomstbestendige huisvesting van scholen en houden rekening met o.a. demografische ontwikkelingen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We stoten gebouwen af die we niet zelf in gebruik hoeven te hebben.

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	-33	-54	-20	0	-54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	-2.535	-3.127	-1.068	0	-3.127
Onderwijs en huisvesting	-827	-782	-395	0	-782
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	-589	-703	-176	50	-653
We overleggen met inwoners over speelplekken	-93	0	-4	0	0
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	-372	-251	-166	0	-251
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	-2.148	-1.499	-427	0	-1.499
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	-1.849	-732	-477	-216	-948
We onderhouden onze infrastructuur	-3.515	-2.929	-770	176	-2.753
We ondersteunen ontwikkeling van en waar nodig initiatieven uit wijken, buurten en kernen en ontwikkelen een financieel instrument dat hierbij helpt	0	-625	-44	0	-625
We investeren extra in onderhoud van wegen en paden in het buitengebied op basis van een plan van aanpak	0	-500	0	0	-500
We investeren extra in verbetering van de kwaliteit van het	0	-375	0	0	-375

groen(onderhoud).					
We zaaien daar waar mogelijk bermen/terreinen in met kleurrijke zaadmengsels	0	-189	-66	0	-189
Loonkosten van het programma Leefomgeving	-3.243	-5.086	0	0	-5.086
Rente en afschrijving van het programma Leefomgeving	-5.587	-3.919	0	28	-3.891
Totaal Lasten	-20.790	-20.771	-3.614	38	-20.733
Baten					
Halfjaarlijks monitoren wij het zwerfafval in de openbare ruimte.	42	54	0	0	54
We werken samen met onze inwoners het nieuwe grondstoffenplan uit in maatregelen die afvalbeperking en afvalscheiding (grondstofscheiding) bevorderen.	3.523	4.039	3.194	0	4.039
Onderwijs en huisvesting	181	143	249	0	143
Het wettelijk doelgroepenvervoer en een deel van het openbaar vervoer samen met buurgemeenten regionaal organiseren en optimaliseren	0	1	0	0	1
We onderhouden de gebouwen die in eigendom zijn van de gemeente	596	108	64	0	108
We beheren, onderhouden, vernieuwen of renoveren de riolering	6.449	7.179	5.752	0	7.179
We beheren en onderhouden het openbaar groen en de gemeentelijke begraafplaatsen	495	336	164	0	336
We onderhouden onze infrastructuur	248	205	68	0	205
Totaal Baten	11.534	12.065	9.492	0	12.065
Resultaat	-9.256	-8.707	5.877	38	-8.669

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Rapportage groenbeheer	2009
Speelruimteplan	2007
Groenstructuurplan	
Speelruimtebeleid	2009

VITAAAL PLATTELAND

Een vitaal en innovatief buitengebied

Wat speelt er?

- Het platteland is niet langer meer alleen van boeren, maar is gedeeld gebied met nieuwe inwoners en recreanten. Het platteland wordt multifunctioneel gebruikt. Dit levert spanning op, maakt het complexer maar biedt ook mooie kansen om ons platteland toekomstbestendig te maken.
- In de landbouw stoppen veel boeren, boerenbedrijven die er zijn worden vooral groter. Er vindt daarnaast ook verbreding van de landbouw plaats, doordat er meer natuur inclusieve landbouw, zorg, toerisme en energie als verdienmodellen worden toegevoegd.
- Het coulisselandschap is ons visitekaartje en krijgt een steeds belangrijkere plaats op het platteland. Wel staat het onder druk door schaalvergroting van de landbouw. Er is aandacht voor het behoud en versterking van het coulisselandschap als drager van ecologische en landschappelijke kwaliteit.
- Asbest moet voor 2024 van alle daken. Dit is een grote opgave in het buitengebied met veel schuren en stallen die er staan. Ook het grote aantal vrijkomende agrarische bebouwing vraagt om een grootschalige aanpak. Soms is sloop een optie, maar er is ook ruimte voor nieuwe economische dragers zoals start-ups.
- Het platteland kent veel verenigingen, buurtschappen enzovoort, deze voorzieningen worden zelf georganiseerd. Wel staan ze onder druk, door onder meer ontgroening, vergrijzing en de veranderingen in de maatschappij.

Speerpunt

Toekomstgericht ondernemen in het buitengebied

Wat gaan we daar voor doen?

Inzicht krijgen in de duurzaamheidsdoelen van boeren tijdens de coachingsgesprekken.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We faciliteren initiatieven van nieuwe ondernemers in het buitengebied, we maken hierbij gebruik van een rode loper aanpak.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We maken een nieuw bestemmingsplan Buitengebied dat zoveel mogelijk ruimte biedt aan duurzame ontwikkelingen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit
- Tijd

Geld

We onderzoeken samen met de Wageningen Universiteit de mogelijkheden van verticale landbouw.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

Kwaliteit

Tijd

Geld

We organiseren netwerkbijeenkomsten, zoals de Berkellanddag, voor bewustwording en kennisdelen over verdienmodellen in het buitengebied.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stellen het plussenbeleid vast in 2019.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Het gemeentelijk plussenbeleid voor Berkelland is op 19 maart 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Geld

Geen budgetoverschrijding

Mooi Landschap

Wat gaan we daar voor doen?

Stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Voor meer informatie over ecologisch bermbeheer zie programma Fijn Leven

Kwaliteit

Tijd

Geld

We gaan samen met Achterhoek Toerisme aan de slag om knelpunten in bestaande wandel- en fietsroutes op te lossen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We gaan samen met het Waterschap kansen voor de beleefbaarheid van het stroomgebied van de Berkel verkennen

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
Doordat in de Eerste Kamer het voorstel over het asbestverbod in 2025 niet is aangenomen, maken wij een pas op de plaats. We wachten af hoe het loopt met de asbestrein, wat verzekeraars gaan doen met het asbestverbod en met welk nieuw voorstel de minister komt in het najaar. Daarna bepalen we hoe we verder gaan met het stimuleren van het verwijderen van asbest van daken.
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen de mogelijkheid om een cursus gastheer van het landschap te volgen

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Sociaal vitaal

Wat gaan we daar voor doen?

De Voormekaar teams hebben extra oog voor de situatie bij agrariërs en stoppers

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Er worden coachingsgesprekken gevoerd met agrariërs waarin ook gekeken wordt naar hun financiële situatie.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Voor meer informatie over maatregelen om onze inwoners zo lang mogelijk thuis te laten wonen zie programma Plezierig Wonen.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen initiatieven en projecten in het kader van Leader

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
Sinds de openstelling van LEADER zijn er in totaal 2 beschikkingen afgegeven voor Berkellandse projecten. Deze zijn in uitvoering. Daarnaast heeft Berkelland bijgedragen aan een aantal regionale LEADERprojecten. We zullen de komende tijd LEADER onder de aandacht brengen van het publiek.
- Tijd**
- Geld**

We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**

Geld

In de begroting is onder 'algemene baten en lasten' de subsidie voor dorpshuizen opgenomen. Deze subsidie kennen wij sinds 2018. Het is logischer om het budget van € 62.000 te verschuiven naar deze activiteit.

Wat mag het kosten?

Onder de activiteit 'We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen een instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen' is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing	0	-125	-81	0	-125
We maken een nieuw bestemmingsplan buitengebied.	-3	0	-6	0	0
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	-77	-71	-84	0	-71
We organiseren netwerkbijeenkomsten zoals de Berkellandddag voor bewustwording en kennisdelen dover duurzame landbouw	-128	-43	-11	0	-43
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten	-46	-62	-3	-62	-123
We maken een plan van aanpak voor een campagne en ontwikkelen instrumentarium om de asbestverwijdering te versnellen	0	-250	-35	0	-250
Loonkosten van het programma Plattelandsontwikkeling	-97	0	0	0	0
Rente en afschrijving van het programma Plattelandsontwikkeling	0	-4	0	0	-4
Totaal Lasten	-351	-555	-219	-62	-616
Baten					
We maken een plan van aanpak voor aanpak van vrijkomende agrarische bebouwing	0	0	85	0	0
Het stimuleren van aanleg van nieuwe natuur en landschapsbeheer	0	0	0	0	0
We ondersteunen initiatieven van inwoners uit de kleine kernen om de samenwerking tussen verenigingen te vergroten	0	29	0	0	29
Totaal Baten	0	29	85	0	29
Resultaat	-351	-526	-134	-62	-587

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Plan van Aanpak bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2015
Uitgangspuntennotitie bestemmingsplan Buitengebied Berkelland 2016	2016
Beleidsregel kleinschalige horeca in het buitengebied	2014
Structuurvisie 2025	2010
Regeling Landschap	2015
Uitvoeringsagenda 2.0 Achterhoek 2020	2016
Voorontwerp Bestemmingsplan buitengebied 2016	in procedure
Structuurvisie bovenplanse sloop-bonus regeling	2017
Beleidsregels Ruimtelijke ordening en duurzame energie	2017

ZORG VOOR WIE DAT NODIG HEEFT

Samen denken, Samen doen

Wat speelt er?

- Het uitvoeringsprogramma Samen denken Samen doen is in 2018 gestart. Samen met maatschappelijke partners en inwoners werken wij aan ontwikkeling en vernieuwing van vraagstukken binnen het sociaal domein. Daarbij ligt het accent op preventie, vroegsignalering en transformatie.
- Het is van groot belang dat wij het eigen initiatief en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners stimuleren binnen het beschikbare budget. We ondersteunen inwoners zelfredzaam en samen redzaam te zijn en te blijven. En hen te ondersteunen als zij zichzelf en samen met hun netwerk zich niet weten te redden. Wij stimuleren verbindingen met aanpalende beleidsterreinen, zoals sport, gezondheid, cultuur en onderwijs, om zo veel mogelijk te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op specialistische zorg. Wij richten ons op preventieve activiteiten die aantoonbaar werken.
- Daar waar de vraag naar professionele zorg groter wordt, groeit veelal ook het aantal mantelzorgers dat zorgdraagt voor een naaste. Hoewel de zorg vaak met liefde wordt gedaan, kan mantelzorg ook ervaren worden als een last. Erkenning en ondersteuning zijn nodig om deze last draaglijk te houden.
- Het aantal nieuwkomers is afgelopen jaren fors toegenomen. Integratievraagstukken spelen onder andere op het gebied van taal – en in het verlengde daarvan – onderwijs en werk. Om hier zorgvuldig en daadkrachtig mee om te gaan, wordt nauw met betrokken netwerkpartners (zoals voormekaarteams, jeugdzorg, Werkgroep Integratie Neele (WIN), scholen, Werkgevers ServicePunt, vluchtelingenwerk en de Sociale Dienst Oost Achterhoek) samengewerkt.
- In Berkelland neemt de vraag naar individuele maatwerkvoorzieningen toe. Inwoners worden ouder, leven langer en maken daardoor een langere periode gebruik van voorzieningen. Naast het aantal vragen door de vergrijzing, neemt ook de complexiteit van de vraag toe. We zien dat er een tekort aan algemene voorzieningen is en er snel naar een (duurdere) maatwerkvoorziening wordt verwezen.
- Grip op de financiën is een rode draad voor dit programma. De kosten voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Deze kostenstijging is er met name in de individuele maatwerkvoorziening. Elke bestaande maatwerkvoorziening kost na verloop van tijd steeds meer, zowel op volume als tarief. Deze stijgende lijn wordt – waar mogelijk – afgebogen met behoud van ondersteuning. Met inwoners en netwerkpartners onderzoeken we alternatieven en starten we experimenten.

Speerpunt

Zorg zoveel mogelijk voorkomen

Wat gaan we daar voor doen?

Wanneer een inwoner een wens heeft voor ondersteuning of begeleiding kijken we eerst wat deze inwoner zelf kan. Daarnaast organiseren we meer algemene voorzieningen als steunpunt in de kern/wijk.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Instandhouden algemene voorzieningen

Betula stopt met haar activiteiten in 2020. We zullen op tijd moeten beslissen welke voorzieningen we in stand willen houden en hoeveel geld we daaraan willen besteden. Ook staan wij op verzoek van Betula borg voor de bestuurlijk risico's die voortkomen uit het beëindigen van de activiteiten van Betula .

Bij de beoordeling van de jaarrekening 2018 van Betula is een tekort op de balans geconstateerd van € 110.000. Omdat Betula nu stopt met de activiteiten hoeven we dit niet te compenseren.

We gaan de projecten 'Gezond met taal' en 'Lekker nuchter' uitvoeren.

Tijd

Geld

Rijksvaccinatieprogramma

Het rijksvaccinatieprogramma is uitgebreid. De extra lasten bedragen € 43.470 (Yunio) en € 14.300 (GGD). Deze middelen zijn toegevoegd aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Per saldo is dit dus budgettair neutraal.

Instandhouden algemene voorzieningen

Totdat duidelijk is wat het stopzetten van dn Betula betekent, houden we voor deze taken een stelpost aan van € 432.321 (de helft van de subsidie aan Betula) die we in kunnen zetten voor mogelijke kosten op het gebied van welzijn.

De projecten 'Gezond met taal' (€ 20.000) en 'Lekker nuchter' (€ 40.000) worden bekostigd uit de GIDS-gelden. De GIDS-gelden (Gezond in de stad) is een aparte uitkering via het gemeentefonds.

We stimuleren het gebruik van technologische innovatie bij zorgaanbieders en inwoners.

Portefuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwingen proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels.

Portefuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Alle inwoners hebben recht op onafhankelijke cliëntondersteuning. Deze wordt in gemeente Berkelland uitgevoerd door MEE. We zien de lasten door een hoger gebruik toenemen. De extra lasten voor 2019 en volgende jaren bedragen € 30.000. In de Perspectiefnota is daarmee rekening gehouden.

Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo - zorg in natura)

Portefuillehouder: Marijke van Haaren

Kwaliteit

Tijd

Geld

Aanpassing HHT-regeling

Door het aanpassen van de HHT regeling waardoor deze alleen voor de mantelzorgers beschikbaar is, wordt er een groter beroep gedaan op Huishoudelijke Hulp en Ondersteuning Thuis. Op dit moment wordt ingeschat dat het om een bedrag van € 400.000 gaat.

Tarieven

Door aanpassingen van de tarieven nemen de lasten voor Huishoudelijke Hulp en Ondersteuning Thuis toe. Naar verwachting is hier een bedrag van € 300.000 mee gemoeid.

Abonnementstarief

Door de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de tariefstijgingen nemen de lasten toe.

Er is een extra budget nodig van € 300.000.

Eigen bijdrage

We verwachten minder eigen bijdragen van inwoners van € 75.000.

Bovenstaande effecten zijn structureel en ook meegenomen in de Perspectiefnota.

De jeugd ontwikkelt zich positief

Wat gaan we daar voor doen?

Integrale jeugdregie, overleg en afstemming met de maatschappelijke partners.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We breiden de praktijkondersteuners Jeugd bij huisartsen uit.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet – pgb)

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet - zorg in natura).

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

De lasten voor verblijf inclusief behandeling lijken mee te vallen. Dit is echter gebaseerd op een beeld van de eerste drie maanden en geeft nog geen aanleiding om de begroting aan te passen.

Iedereen doet mee in Berkelland

Wat gaan we daar voor doen?

We bieden ruimte aan inwoners en professionals om in te zetten op innovatieve oplossingen voor een gezonde leefstijl. Voorbeeldinitiatieven van buurten, scholen en verenigingen krijgen extra aandacht. We voeren het Mee Doen Arrangement in.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We geven samen invulling aan de algemene voorzieningen, initiatieven van inwoners, de Lokale Inclusie Agenda en het minimabeleid.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

De begrote lasten voor de Lokale Inclusie Agenda zijn op dit moment nog geraamd onder algemene baten en lasten. Via deze Bestuursrapportage voegen we dit budget toe aan het programma Zorg voor wie dat nodig heeft.

We voeren het project 'dementievriendelijke samenleving' uit.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Nieuwkomers burgeren in

Wat gaan we daar voor doen?

Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Voldoende en krachtige vrijwilligers en mantelzorgers die worden gesteund waar het nodig is.

Wat gaan we daar voor doen?

Wij realiseren een vrijwilligerspunt Berkelland waar vraag en aanbod elkaar bereiken.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wij realiseren een steunpunt voor mantelzorgers waar informatie, advies en ondersteuning samen komen.

Portefeuillehouder: Marijke van Haaren

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Binnen dit programma heeft een verschuiving tussen activiteiten plaatsgevonden. Dit komt omdat we een aantal van de budgetten beter vinden passen bij deze activiteiten. Onder de activiteit 'We stimuleren nieuwe vormen...' is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
Een slimme infrastructuur organiseren van inwoners en partners die problematiek vroegtijdig kunnen signaleren.	-155	-76	0	0	-76
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	-2.209	-1.490	-1.061	-168	-1.657
Wij bieden de ouders/verzorgers de mogelijkheid tot een persoonsgebonden budget om jeugdhulp en ondersteuning zelf in te kopen (Jeugdwet PGB)	-388	-410	0	0	-410
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	-10.288	-9.884	-4.672	-1.075	-10.959
Wij bieden onze jonge inwoners en/of hun ouders/verzorgers jeugdhulp en ondersteuning (Jeugdwet- zorg in natura)	-9.717	-9.357	-4.019	0	-9.357
We stimuleren nieuwe vormen van ondersteuning, hulp en zorg. Vernieuwingen proberen wij kleinschalig uit en stellen deze bij in nauwe samenwerking met direct betrokkenen. Dit doen we in een experimentele aanpak met minder regels.	0	-875	0	0	-875
We stimuleren het gebruik van	0	0	-126	-30	-30

technologische innovatie bij zorgaanbieders en inwoners					
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering.	0	-30	5	0	-30
Loonkosten van het programma Decentralisaties en transities	-3.811	-3.694	0	0	-3.694
Rente en afschrijving van het programma Decentralisaties en transities	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-26.568	-25.816	-9.874	-1.273	-27.089
Baten					
Via algemene voorzieningen stimuleren wij onze inwoners om tot een actieve en gezonde levensstijl te komen.	10	2	5	0	2
Wij bieden onze inwoners maatschappelijke ondersteuning indien zij niet op eigen kracht en/of met hulp van hun omgeving voldoende zelfredzaam zijn of kunnen participeren (Wmo-zorg in natura)	775	445	172	0	445
Er is een integraal programma dat richting geeft aan de koers voor inburgering.	0	30	0	0	30
Totaal Baten	785	477	177	0	477
Resultaat	-25.783	-25.340	-9.697	-1.273	-26.612

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Visienota 'Meedoen naar vermogen'	2013
Beleidskader Participatiewet	2014
Koersdocument Doorontwikkeling Voormekaar	2016
Beleidskader volksgezondheid 2017-2020 'Positieve gezondheid en preventie'	2017
Regiovisie Opvang en Bescherming in de Achterhoek	2018
Beleidskader Samen Denken Samen Doen	2018
Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein 2018-2020	2018

WERKEN EN ONDERNEMEN IN EEN STERKE REGIO

Een warm welkom voor werk

Wat speelt er?

- In Berkelland is het goed werken en ondernemen. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid en vraagt permanente aandacht. Zo maakt de nieuwe N18 het nog aantrekkelijker om te ondernemen en te werken in Berkelland.
- Regionaal slaat de Achterhoek de handen ineen om zijn aantrekkelijkheid voor ondernemers en potentiële werknemers te vergroten. De Achterhoek profileert zich als smarthub Achterhoek (www.smarthub.nl) met kansen voor de Achterhoekse smart industry. Dit biedt niet alleen kansen voor de (hightech) maakindustrie, maar ook voor sectoren als agro/food, zorg en vrijetijdseconomie.
- De economische vooruitzichten zijn goed. In verschillende sectoren is de vraag naar goedgeschoolde medewerkers zo groot dat het soms niet meer lukt om vacatures te vervullen. Toch staan er ook nog mensen aan de zijlijn zonder werk. Dat maakt extra inzet en creatief samenwerken van alle betrokken partijen noodzakelijk. De juiste mensen op de juiste plek en werk voor iedereen! Ook voor mensen die hierbij een extra steuntje nodig hebben.

Speerpunt

Promotie van Berkelland (en de Achterhoek)

Wat gaan we daar voor doen?

Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Goed vestigingsklimaat voor ondernemers

Wat gaan we daar voor doen?

We creëren voldoende fysieke ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe of bestaande ondernemers.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We denken snel en actief mee met ondernemers. (We leggen de rode loper uit.)

- Kwaliteit
- Tijd

Geld

We stellen een nieuwe economische agenda 2020-2024 op.

Kwaliteit

De economische agenda 2020 - 2024 is in voorbereiding en wordt gebaseerd op de economische agenda 2016 - 2020. De agenda wordt opgesteld samen met de partners van het Platform Berkelland. Er is input opgehaald bij ondernemers tijdens een inloopavond gehouden op donderdag 9 mei jl.

Tijd

Geld

We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo).

Kwaliteit

Tijd

Geld

We willen een goede en veilige wegverbinding tussen bedrijventerrein 'De Laarberg' en de snelweg A1.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zetten in op meer samenwerking met Duitsland, om kansen voor ondernemers en inwoners te benutten.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Vitale winkelcentra

Wat gaan we daar voor doen?

Faciliteren van het ondernemersfonds.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum) gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We blijven inzetten op compacte centra waarin het fijn verblijven is onder andere door het creëren van groen/blauwe parels (zie ook programma 'Fijn leven').

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We pakken 'lege/rotte' plekken aan.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We sluiten aan op 'natuurlijke' momenten van verandering.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We spelen in op ontwikkelingen en kansen die voorbij komen, bijvoorbeeld Museum More en de ontwikkeling van de Hambroekplas, en maken waar mogelijk verbindingen met de centra.

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Iedereen doet mee met werk, betaald of onbetaald.

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met de andere gemeenten van de SDOA (Sociale Dienst Oost Achterhoek) en andere betrokken partijen creëren we een compleet, samenhangend en zo lokaal mogelijk werkaanbod voor inwoners met een achterstand tot de arbeidsmarkt.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

De voorlopige BUIG uitkering van het rijk voor 2019 is bekendgemaakt. Deze is uitkering is € 444.550 lager dan we bij de begroting dachten. Hiertegenover staat dat de SDOA verwacht dat onze uitgaven op dit gebied afnemen. Deze bijstelling is echter maar € 200.000. Dit komt omdat in de begroting al rekening was gehouden met een afname van de lasten. Tot slot krijgen we nog € 118.875 extra terug van de SDOA als onderdeel van het resultaat 2018. Per saldo resulteert dit in een extra last van € 125.675.

Samen met SDOA en onderwijs laten we het aanbod van werkzoekenden beter aansluiten op de vraag.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We gaan meer inzetten op 'social return': beter gebruik maken van de mogelijkheden om bij aanbestedingen bedrijven en organisaties een sociale bijdrage te laten leveren.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We maken duurzame verbindingen met ondernemers en organisaties gericht op de inzet van kwetsbare medewerkers onder de Participatiewet.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Bij de overname van de SW medewerkers van Hameland was het beleid dat er geen reiskosten berekend zou worden omdat de SW medewerkers terecht zouden kunnen bij lokale initiatieven. Het blijkt nu dat SW medewerkers wel reiskosten krijgen omdat we niet alle medewerkers kunnen plaatsen bij lokale initiatieven die goed voor hen bereikbaar zijn. Dit kost ongeveer € 150.000.

Goed onderwijs dat aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Wat gaan we daar voor doen?

Bewaken dat er een goed onderwijs is dat aansluit op lokale en regionale arbeidsmarkt.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Promoten van technische beroepen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Vrijtijdsaanbod het hele jaar door.

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie.

Kwaliteit

Tijd

Geld

We stimuleren projecten op het gebied van duurzame maatregelen en op het gebied van toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
Plan maken en uitvoeren waarbij duidelijk is wat de strategie is, hoe promotie effectief kan worden ingezet en welke doelgroepen we daarmee bereiken	0	-35	-13	0	-35
Samen met inwoners, ondernemers en organisaties via zogenaamde taskforces voor elke kern (en centrum) gaan we aan de slag met de revitalisering van de centra	0	-1.000	0	0	-1.000
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	-11	-11	-9	0	-11
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	-32	-21	-17	0	-21
Faciliteren van een ondernemersfonds	-174	-185	-112	0	-185
Profileren en stimuleren van de maakindustrie (en andere sectoren) via Smart Industry.	0	-20	0	0	-20
Samenwerken met Duitsland.	0	-12	0	0	-12
Stimuleren van ontwikkelingen van bestaande en nieuwe bedrijven.	-60	-50	-39	0	-50
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	-10.729	-15.933	-5.837	319	-15.614
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	0	-249	-104	0	-249
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	-497	-390	-16	0	-390
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	-3.731	-734	-305	-150	-884
Loonkosten van het	-7.776	-8.055	0	0	-8.055

programma Economie en werkgelegenheid					
Rente en afschrijving van het programma Economie en werkgelegenheid	-1.597	-1.265	0	0	-1.265
Totaal Lasten	-24.607	-27.961	-6.451	169	-27.792
Baten					
Bewaken dat er een goede verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt is	0	0	0	0	0
Lokale winkelgebieden compact en aantrekkelijk maken.	59	54	51	0	54
Faciliteren van een ondernemersfonds	164	170	166	0	170
Voortdurend koppelen van werkgevers aan werkzoekenden (werkgeversbenadering)	8.651	8.560	8.078	-445	8.115
We ondersteunen (lokale en regionale) producten en productontwikkeling voor verblijfs- en dagrecreatie	0	2	0	0	2
We stimuleren de ontwikkeling van duurzame en innovatieve bedrijventerreinen in samenwerking met ondernemers (in navolging op de pilot Ruurlo)	180	501	146	0	501
We bewaken dat de SDOA voor de inwoners met een SW indicatie een goede werkplek vindt	1.915	1.563	1.024	0	1.563
Totaal Baten	10.969	10.850	9.464	-445	10.406
Resultaat	-13.638	-17.111	3.012	-276	-17.386

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Economische Agenda 2016-2020	2016

ACTIEF MET DUURZAAMHEID EN ENERGIE

Alle hens aan dek!

Wat speelt er?

- Om de doelstelling ‘Berkelland energieneutraal’ in 2030 te halen, moeten er nog veel (extra) stappen worden gezet. Ook op het gebied van duurzaamheid: de manier waarop we in de toekomst willen wonen, leven en werken met zorg voor onze aarde. Dit betekent voor ons als gemeente een actievere rol; nog meer aanjagen en stimuleren dat inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties investeren in duurzaamheid en energie.
- We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen met de energietransitie (voorkomen ‘energiearmoede’).
- We vragen veel van inwoners en ondernemers als het gaat om duurzaamheid en energietransitie. Als gemeente moeten we daarin het goede voorbeeld geven.
- We worden bij deze opgave geholpen door de afspraken die gemaakt zijn (en nog worden gemaakt) in het kader van het Nationaal Klimaat Akkoord en de Regionale Energie-strategie.
- We hebben tot 2050 om onze woningvoorraad te verduurzamen. Voor het aardgasvrij maken van wijken moeten we in 2021 een transitievisie met tijdpad vastleggen. Zo weten inwoners wanneer ze aan de beurt komen.

Speerpunt

40% energieneutraal in 2022 en in de kopgroep van de Achterhoek

Wat gaan we daar voor doen?

We faciliteren Energie-initiatieven op basis van de beleidsuitgangspunten RODE (Ruimtelijke Ordening en Duurzame energie) en gaan aan de slag met de aanbevelingen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

In juni heeft de gemeenteraad de eerste evaluatie van het RODE beleid ontvangen. Discussie daarover vindt plaats in oktober. Eventueel kan de discussie leiden tot aanpassing van het beleid.

Tijd

Geld

We maken een nieuw Energie-uitvoeringsprogramma 2019-2022 en voeren dat uit.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

EUP2 is vastgesteld door de gemeenteraad op 21 mei 2019.

Tijd

Geld

We ondersteunen initiatiefnemers met kennis en haalbaarheidstrajecten

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We onderzoeken of er financiële of andere drempels zijn waar initiatiefnemers tegen aanlopen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We werken samen met andere gemeenten aan de Achterhoekse opgave voor energieopwekking

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Van het gas af

Wat gaan we daar voor doen?

We gaan met minimaal 1 wijk (pilot) in gesprek over de concrete invulling van een warmteplan

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We inventariseren de huidige stand van zaken van het gasnet, de warmtevraag, het warmte-aanbod, de planningen van beheer en onderhoud.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We verzamelen kennis en informatie over de toekomstige energie-infrastructureur.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Gemeente als voorbeeld

Wat gaan we daar voor doen?

Duurzaam inkopen en aanbesteden

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Aan het speerpunt 'gemeente als voorbeeld' heeft de gemeenteraad op 25 juni 2019 een actiepunt toegevoegd. De motie M 19-08 vraagt het college om voorbereidingen te treffen voor een eigen initiatief met grootschalige lokale een duurzame energieopwekkingen. Dit moet leiden tot een concreet plan met investeringsvoorstel.

Tijd

Geld

We houden het vervangingschema van ons wagenpark tegen het licht

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We plaatsen laadpalen bij het gemeentehuis

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wij laten onze organisatie/bedrijfsvoering onafhankelijk monitoren.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wij ondersteunen het gebruik van elektrische auto's. We laten het neerzetten van een laadpunt op de openbare weg zo soepel mogelijk verlopen

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Onder de activiteiten 'We stellen een nieuw EUP op' en 'We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen' is het budget uit Samen investeren in Berkelland opgenomen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op	-88	-508	-79	0	-508
We maken een plan hoe we ons eigen vastgoed verduurzamen en in welk tempo.	0	-1.250	0	0	-1.250
Loonkosten van het programma Energie en duurzaamheid	-406	-295	0	0	-295
Rente en afschrijving van het programma Energie en duurzaamheid	-28	-10	0	0	-10
Totaal Lasten	-522	-2.063	-79	0	-2.063
Baten					
We stellen een nieuw Energie Uitvoeringsprogramma op	10	0	4	0	0
Resultaat	-512	-2.063	-74	0	-2.063

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
EUP 2015-2018	2016
RODE beleidskader	2018
Subsidieregeling Achterhoek bespaart	2016
Duurzaamheidslening particulieren 2016	2016
Stimuleringslening MKB bedrijven, instellingen en agrariërs	2016
Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven voor energiebesparing en/of duurzame energieopwekking Berkelland 2017	2017

SPORT IS MEER!

Een leven lang sporten en bewegen

Wat speelt er?

- Sport en bewegen zijn goed voor de gezondheid, voor sociale contacten, welzijn en persoonlijke ontwikkeling. Individueel of met een team, als deelnemer, toeschouwer of vrijwilliger, zowel georganiseerd als ongeorganiseerd, bij een accommodatie, gewoon op straat of in een park. Van jong tot oud beleven we er plezier aan. Sport en bewegen bevorderen eigen regie en creëren ontmoetingen. Daarom richten we ons op alle inwoners van Berkelland in alle leeftijdscategorieën, met speciale aandacht voor de mensen met een beperking, minima-gezinnen en mensen met een migratie achtergrond.
- We zien sport en bewegen als een krachtig middel om maatschappelijke doelen te bereiken en het is daarom van belang om aansluiting te hebben onder andere bij het lokale uitvoeringsprogramma 'Samen denken, Samen doen' en het regionale preventieprogramma en het nationale sportakkoord.
- Berkelland staat bekend om haar vitale verenigingsleven. De omgeving van (sport) verenigingen is aan het veranderen. Demografische ontwikkelingen kunnen leiden tot minder leden, minder vrijwilligers en problemen met de betaalbaarheid van de sport. Het verenigingsleven komt voor nieuwe uitdagingen te staan en dat vraagt om meer zelfstandigheid en ondernemerschap. Sportverenigingen moeten op zoek naar nieuwe samenwerkingen en een innovatief sportaanbod.
- We werken samen met Achterhoekse gemeenten aan een gezamenlijke uitvoeringsagenda op de thema's: 'Gezonde Jeugd' (leefstijl), Uniek Sporten (sporten met een beperking), Vitaal ouder worden, Open club/Vitale sportparken en Talentontwikkeling.

Specifieke Uitkering (SPUK) Sport

Ter compensatie van het sportbesluit kan de gemeente op dit taakveld geen BTW meer verrekenen. Het rijk heeft hiertoe een subsidieregeling opengesteld. Middelen worden volgens het principe wie het eerst komt wie het eerst maalt en vervolgens naar rato verdeeld onder de gemeente. Signalen zijn nu dat het budget vele malen overschreden is. Een zuivere indicatie van de financiële gevolgen is nog niet beschikbaar.

Speerpunt

Een leven lang sport en bewegen voor iedereen

Wat gaan we daar voor doen?

Via bijzondere bijstand zorgen we ervoor dat kinderen uit minima-gezinnen kunnen blijven sporten en bewegen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Voor volwassenen uit minima-gezinnen is er het meedoenarrangement.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- Kwaliteit
- Tijd

Geld

We bepalen welk structureel budget nodig is voor de vliegwiel functie sport

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We doen mee aan het Jeugdsportfonds Nederland

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We faciliteren 'Achterhoek in beweging'

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Het regionaal sportakkoord is vastgesteld.

Tijd

Geld

We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Toekomstbestendige verenigingen en sportinfrastructuur

Wat gaan we daar voor doen?

We beheren gemeentelijke (binnen) sportaccommodaties

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

Al enige jaren daalt het gebruik van de gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties door verschillende verenigingen en particulieren. Als gevolg hiervan dalen de inkomsten uit verhuur. We verwachten lagere opbrengsten van € 55.000.

Voor indexering van de bijdragen aan zwembaden is een aanvullend bedrag van € 39.000 nodig. Dit bedrag dekken we uit de stelpost prijsindexatie bij algemene baten en lasten.

We faciliteren de Sport Federatie Berkelland

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Menzis heeft een budget van € 29.000 beschikbaar gesteld. De sportfederatie Berkelland geeft daar invulling aan in de vorm van een project.

Tijd

Geld

We grijpen natuurlijke momenten aan om de gemeentelijke sportaccommodaties toekomstbestendig te maken.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

Kwaliteit

Kwaliteit: in de eerste helft van 2019 is een vitaliteitsonderzoek opgeleverd over het verenigingsleven. Momenteel wordt een transformatiefonds opgesteld om verenigingen te ondersteunen.

Tijd

Geld

We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman, Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Verenigingen worden gesubsidieerd op basis van het aantal jeugdleden. Op dit moment is budget niet toereikend om conform de regeling de subsidie te verstrekken. We ramen hier € 5.500 bij. Dit bedrag dekken we uit de stelpost prijsindexatie op algemene baten en lasten.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
Er is een actieve en gezonde leefstijl onder alle inwoners	-33	0	-6	0	0
Loonkosten van het programma Sport	-174	-225	0	0	-225
Rente en afschrijving van het programma Sport	-172	-123	0	0	-123
We subsidiëren jeugdleden van sportverenigingen	0	-86	-91	-6	-92
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	-1.008	-461	-296	0	-461
We doen mee aan het Jeugdsportfonds Nederland.	0	-6	0	0	-6
We ondersteunen, adviseren en begeleiden verenigingen om toekomstbestendig te worden.	-89	-1.013	-663	-39	-1.052
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	-90	-80	-42	-29	-109
We zetten 11,7 fte combinatiefunctionarissen in (Brede Impuls) die verbindingen leggen tussen sport, cultuur en welzijn	-1.377	-232	-177	0	-232
Wij faciliteren 'Achterhoek in beweging'.	0	-14	0	0	-14
Totaal Lasten	-2.943	-2.240	-1.276	-74	-2.314
Baten					
Beheren van gemeentelijke (binnen)sportaccommodaties	495	269	74	-55	214
Wij faciliteren de Sport Federatie Berkelland	0	0	29	29	29
Totaal Baten	495	269	103	-26	243
Resultaat	-2.448	-1.972	-1.172	-100	-2.071

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Sportkader Achterhoek in beweging 2016-2019	2015
Uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging 2016-2019	2015
Kadernotitie 'Inzet Combinatiefunctionarissen Brede Impuls Berkelland'	2017

CULTUUR IS VAN IEDEREEN

Cultuur beleef je in Berkelland

Wat speelt er?

- Cultuur is kunst, muziek, toneel, archeologie, monumenten, media, musea, beeldende kunst en (culturele)evenementen. Maar cultuur is ook hoe we met elkaar omgaan, wat we met elkaar beleven en hoe we naar dingen kijken.
- Alle inwoners van Berkelland hebben te maken met cultuur, als maker, toeschouwer, volger of deelnemer. Ze zorgen samen voor een groot aanbod aan culturele activiteiten.
- Om dit allemaal toekomstbestendig te maken moeten we (door)ontwikkelen. Er ontbreekt daarvoor een samenhangende visie. Zo'n visie willen we zo snel mogelijk samen met alle betrokkenen maken. Dat moet ervoor zorgen dat we effectiever en duurzamer samen gaan werken aan gemeenschappelijke doelen; lokaal en regionaal.

Speerpunt

Een samenhangende cultuurnota met uitvoeringsprogramma

Wat gaan we daar voor doen?

We maken een cultuurnota met uitvoeringsprogramma.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
Op 25 juni 2019 heeft de gemeenteraad het scenario vastgesteld voor het proces dat we gaan lopen om tot een cultuur- en erfgoedvisie te komen.
- **Tijd**
- **Geld**
Voor het proces is een krediet van € 10.000 verstrekt door de gemeenteraad.

We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsböke.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We subsidiëren de bibliotheek Oost-Achterhoek.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We subsidiëren de instandhouding van monumenten.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We subsidiëren het Erfgoedcentrum Achterhoek-Liemers en nemen deel aan het Cultuur- en Erfgoedpact.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We zorgen voor cultuureducatie voor ieder kind in het basisonderwijs.

Portefeuillehouder: Anjo Bosman

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende inwoners.	-591	-595	-606	0	-595
We ondersteunen de (vrijwilligers van de) Dorpsbōke	-35	-35	0	0	-35
We maken een cultuurnota met uitvoeringsprogramma.	0	-17	-2	0	-17
Deelnemen aan het Cultuur- en erfgoedpact	-242	-256	-192	0	-256
Instandhouden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	-355	-141	-81	0	-141
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	-595	-538	-418	0	-538
Loonkosten van het programma Cultuur	-173	-219	0	0	-219
Rente en afschrijving van het programma Cultuur	-14	-8	0	0	-8
Totaal Lasten	-2.005	-1.809	-1.299	0	-1.809
Baten					
De bibliotheek Oost Achterhoek subsidiëren om een fysieke en digitale 2.0 bibliotheek op te zetten voor leesvaardige, mediawijze kinderen en voor participerende inwoners.	0	5	11	0	5
Instandhouden van gemeentelijke monumenten, archeologische monumenten en Rijksmonumenten	80	14	52	0	14
We ondersteunen via subsidiëring diverse lokale culturele activiteiten en/of verbanden	0	24	17	0	24
Totaal Baten	80	43	80	0	43
Resultaat	-1.925	-1.766	-1.219	0	-1.766

Beleidskaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Cultuurvisie	2008
Beleidsvisie Bibliotheek Oost-Achterhoek	2015
Beleidskader Muziek-, Kunst- en Cultuuronderwijs	2018

SAMEN VEILIG

Veilig zijn in Berkelland? Daar zorgen we samen voor!

Wat speelt er?

- Berkelland is een veilige gemeente om in te wonen. Dat willen we graag zo houden. Toch hebben onze inwoners te maken met gevoelens van onveiligheid en is er binnen onze gemeente sprake van criminaliteit en ondermijnende activiteiten.
- Ondermijnende activiteiten zijn activiteiten waarbij er sprake is van vermenging van de 'onderwereld' met de 'bovenwereld'. Voorbeelden daarvan zijn wietplantages op zolderkamers of in boerenschuren, 'mensenhandelaren' die mensen laten wonen in slechte woonsituaties en overlast gevende hangjongeren die inwoners of buurten intimideren zodat deze geen actie durven te ondernemen. Berkelland onderneemt nu al actie samen met onze inwoners en bedrijven, want ondermijnende criminaliteit raakt ons allemaal!
- Berkelland is een uitgestrekte plattelandsgemeente. Dat betekent dat de aanrijdtijden voor onze hulpdiensten altijd 'onder druk' staan. Tegenwoordig zijn er gelukkig veel mogelijkheden om een eventuele brand vroeg te ontdekken en zelf (preventieve) maatregelen te nemen. Zo kunnen we ook voorkómen dat een calamiteit op een persoonlijke ramp uitdraait.
- High impact crimes (HIC), zoals woning- en schuurinbraken en overvallen, hebben een grote impact op het slachtoffer, zijn directe omgeving en het veiligheidsgevoel in de samenleving. We willen deze criminaliteit in zowel het buitengebied als de kernen verminderen.

Speerpunt

Een veilige woon- en leefomgeving voor alle inwoners.

Wat gaan we daar voor doen?

We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
Voor het project 'leefsamen '(slimme rookmelder) hebben zich tot nu toe 97 mensen aangemeld
- Tijd**
- Geld**
De jaarrekening van de VNOG laat over 2018 een tekort van 147.600 voor de gemeente Berkelland zien. Bovendien is er een structureel tekort op de begroting. Dat betekent dat wij voor 2019 een extra bedrag van 287.400 bij moeten ramen, in totaal dus 435.000 euro.

We vragen inwoners naar hun onveiligheidsgevoel (bijvoorbeeld via het internetpanel) en ondernemen daarop gericht actie.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We zorgen voor passende en gerichte inzet samen met inwoners en andere betrokken partners (zoals politie, woningcorporaties, maatschappelijke instellingen, vastgoedeigenaren, uitzendbureaus en omgevingsdienst).

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Geen ruimte voor 'ondermijning'

Wat gaan we daar voor doen?

We gaan samen met het RIEC en politie aan de slag met het opstellen van een ondermijningsbeeld in onze gemeente.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
Het ondermijningsbeeld is opgesteld en gepresenteerd aan de raad
- Tijd**
- Geld**

We maken kaders en richtlijnen voor de huisvesting van arbeidsmigranten en zorgen ervoor dat deze worden nageleefd, om zo negatieve aspecten van arbeidsmigratie (zoals mensenhandel, slechte woonomstandigheden en overlast) te beperken.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We maken onze inwoners en collega's bewust van situaties die met ondermijning te maken kunnen hebben.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We werken nog meer samen met onze inwoners en betrokken partners door informatie uit te wisselen, verbindingen te maken en het makkelijk te maken melding te doen van mogelijke situaties van ondermijning.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

- Kwaliteit**

Tijd

Geld

Verminderen criminaliteit in buitengebied en kernen

Wat gaan we daar voor doen?

We ondersteunen (o.a. met financiële middelen) het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het hele buitengebied.

Portefeuillehouder: Joost van Oostrum

Kwaliteit

Tijd

Geld

We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer

Kwaliteit

Tijd

Geld

Wat mag het kosten?

Onder de activiteit loonkosten van het programma Integrale Veiligheid zijn extra loonkosten opgenomen als gevolg van de uitbreiding van de formatie voor een beleidsadviseur openbare orde en veiligheid.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
We bevorderen brandveilig wonen van niet-zelfredzamen. Daarnaast gaan we inwoners bewust maken over wat zij kunnen doen om (mogelijke) calamiteiten als gevolg van brand te voorkomen door snel en adequaat handelen	0	-2.195	-1.322	-435	-2.630
We stimuleren het Keurmerk Veilig Ondernemen voor het hele buitengebied	-29	-15	0	0	-15
We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.	0	-2	0	0	-2
Loonkosten van het programma Integrale Veiligheid	-78	-129	0	-25	-154
Rente en afschrijving van het programma Integrale Veiligheid	-2	0	0	0	0
Totaal Lasten	-109	-2.341	-1.323	-460	-2.801
Baten					
We zetten in op intensieve gerichte daderaanpak, een gebiedsgerichte aanpak, preventie én aandacht voor het slachtoffer.	15	0	10	0	0
Resultaat	-94	-2.341	-1.313	-460	-2.801

Kaders die de raad heeft vastgesteld

Beleidskaders	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan (2014-2018)	2014
Integriteitsbeleid	2016
Handhavingsplan en Raadsbesluit Openbare ruimte 2016	2016

AAN DE SLAG MET DE OMGEVINGSWET

Een nieuwe manier van (samen)werken

Wat speelt er?

- De Omgevingswet komt er aan (2021). Per die datum moeten we werken volgens de nieuwe wet en aangesloten zijn op het landelijke digitale stelsel.
- In deze wet worden 26 bestaande wetten opgenomen en het aantal Algemene maatregelen van Bestuur teruggebracht van 120 naar 4.
- De wet gaat over alle onderwerpen die te maken hebben met de fysieke leefomgeving (ruimtelijke ordening, milieu, lucht, water, natuur, klimaat, verkeer, veiligheid, welzijn, gezondheid, enzovoort).
- Het is de bedoeling dat door de nieuwe wet:
  - o plannen en regels inzichtelijker en voorspelbaarder zijn dan nu het geval is
  - o de leefomgeving van mensen meer als totaal wordt bekeken
  - o het gemeentebestuur meer ruimte krijgt om zelf belangen af te wegen
  - o besluiten sneller kunnen worden genomen
- Voor de gemeente heeft de wet gevolgen voor onze manier van besturen, communiceren en (samen)werken.

Speerpunt

Concreet aan de slag met Omgevingsvisie en Omgevingsplan

Wat gaan we daar voor doen?

We doen inspiratie op met voorbeelden van andere gemeenten op proces en inhoud

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

We starten in 2019 met een plan van aanpak voor de Omgevingsvisie op basis van de door de gemeenteraad bepaalde ambitie

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
De gemeenteraad heeft het ambitiesdocument op 16 april 2019 vastgesteld.
- Tijd**
- Geld**

Cultuur, gedrag en competenties veranderen

Wat gaan we daar voor doen?

Samen met de Raadswerkgroep Omgevingswet zorgen we ervoor dat de gemeenteraad is voorbereid.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We organiseren bijeenkomsten voor gemeentebestuur en medewerkers.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Digitalisering voorbereiden

Wat gaan we daar voor doen?

We oriënteren ons op de benodigde informatie-uitwisseling en archivering tussen ketenpartners.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

We passen onze systemen op tijd aan afhankelijk van de voortgang van het Digitaal stelsel Omgevingswet.

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit
- Tijd
- Geld

Leren werken volgens de nieuwe wet

Wat gaan we daar voor doen?

We analyseren waar het nodig is om onze werkprocessen opnieuw in te richten

Portefeuillehouder: Maikel van der Neut

- Kwaliteit**
- Tijd**
- Geld**

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
We zorgen ervoor dat inwoners, bedrijven, partners en medewerkers op tijd geïnformeerd worden	-38	-100	0	0	-100
Loonkosten van het programma Omgevingswet	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-38	-100	0	0	-100

FINANCIËN

Wat speelt er?

- In deze coalitieperiode investeren we met co-financiering € 32,5 miljoen in Berkelland.
- We hebben ruimte binnen onze liquide middelen. Met de lage rente op de kapitaalmarkt levert dit geen rendement op.

Speerpunt

Financieel structureel gezonde gemeente

Wat gaan we daarvoor doen?

Lagere lasten voor inwoners, bedrijven en verenigingen in de periode 2019-2022

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**
- **Tijd**
- **Geld**

We beheren onze financiële middelen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

- **Kwaliteit**

Om onze financiële middelen beter te laten renderen heeft de gemeenteraad op 16 april ingestemd met de aankoop van 30.969 aandelen Twence. Dit was een stap in de procedure om tot daadwerkelijke koop over te gaan. De volgende stap is dat alle aandeelhouders toestemming moeten geven om tot overdracht van aandelen over te gaan. Nog niet alle aandeelhouders hebben gereageerd, maar op dit moment heeft een van de aandeelhouders laten weten niet akkoord te gaan met de overdracht. Deze aandeelhouder toont nu ook interesse in de aandelen. Omdat dit voor alle partijen een nieuwe situatie is, wordt in samenspraak met de verkopende partij, de notaris en Twence gekeken naar de vervolgstappen.
- **Tijd**
- **Geld**

Dividenden

De bedrijven waarin wij aandeelhouder zijn hebben allemaal hun resultaten over 2018 gepubliceerd. In het algemeen hebben deze bedrijven het goed gedaan. Dit resulteert ook in alle gevallen in een dividenuitkering. Voor de BNG valt deze € 345.000 hoger uit dan begroot. Belangrijkste reden is het verhogen van het uitkeringspercentage van 37,5% naar 50%. Bij Alliander valt het dividend € 320.000 hoger uit. Ook bij Twence valt het dividend hoger uit dan verwacht. Hier gaat het om € 15.000. Bij Vitens komt het dividend overeen met de verwachting. In totaal ontvangen we in 2019 € 679.000 meer dividend dan verwacht.

Rente

De markt is op dit moment zodanig dat we rente ontvangen over opgenomen kortlopende kasgeldleningen. Deze baat hebben we niet geraamd in de begroting. Het gaat om een bedrag van € 18.000.

We dragen bij aan verbonden partijen

- **Kwaliteit**

Tijd

Geld

De ODA verwacht in 2019 extra kosten te maken door de inzet van extra personeel door de informatieplicht energiebesparing, de stoppersregeling in het kader van het Besluit emissiearme huisvesting, de voorbereiding van de Omgevingswet, het toezicht op zeer zorgwekkende stoffen, ondermijning en de verdere uitwerking van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze extra inzet leidt tot extra lasten van € 254.533

We heffen andere belastingen en leges.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 hebben overheden ook met vennootschapsbelasting van doen. In de begroting hebben we hiervoor een raming opgenomen. Nu we enige ervaring hebben opgebouwd, blijkt de impact voor ons minder groot. Mede door gunstige afrekeningen over 2017 en 2018, verwachten we een voordeel van € 90.000.

We heffen Onroerende zaakbelasting.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

Tijd

Geld

We ontvangen een algemene uitkering.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

Kwaliteit

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De hoogte van de algemene uitkering hangt af van de Rijksuitgaven en de wijze van verdelen. Als de Rijksuitgaven stijgen stijgt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeente, dalen de Rijksuitgaven dan daalt het totaal uit te keren bedrag aan de gemeenten. Het uit te keren bedrag wordt verdeeld aan de hand van meer dan 40 maatstaven variërend van de oppervlakte van de gemeente tot het aantal uitkeringsontvangers. Een wijziging in een van de maatstaven leidt daarmee ook tot een wijziging van de uitkering. Omdat het totaal te verdelen bedrag niet wijzigt met een wijziging in een van de maatstaven, is nauwelijks te voorspellen wat de algemene uitkering doet bij een wijziging in onze maatstaven.

Tijd

Geld

Volgens de meicirculaire 2019 krijgen we over 2019 ongeveer 1 miljoen meer algemene uitkering dan begroot. Dit komt vooral door herverdelingseffecten. Deze herverdelingseffecten zijn het gevolg van aanpassingen in de maatstaven die zijn ingevoerd om de integratie van het sociaal domein in de algemene uitkering mogelijk te maken. Dit leidt tot een meer specifieke verdeling van het gemeentefonds (we krijgen voor een bepaalde maatstaf geld, bijvoorbeeld het aantal inwoners). Het betekent ook dat het bedrag dat niet specifiek verdeeld wordt (maar verdeeld wordt door het totaal bedrag dat je als gemeente krijgt met een factor te verhogen) lager wordt. Deze herverdeling pakt dus voordelig uit voor 2019. Het grootste gedeelte van het extra geld komt van de incidentele bijdrage

voor de jeugdzorg.

We ontwikkelen onze rendementsdoelstellingen.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

 Kwaliteit

De marktrente blijft onverminderd laag. Daarmee is het lastig om overtollige liquiditeiten goed te laten renderen.

 Tijd

 Geld

We storten in en onttrekken aan reserves.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

 Kwaliteit

Dit onderdeel kan pas worden ingevuld als alle toevoegingen en onttrekkingen zijn verwerkt.

 Tijd

 Geld

We onttrekken € 38.720 aan de algemene reserve voor het regioplan Gelderland Herdenkt 75 jaar vrijheid. Hiervan is € 19.300 overheveling van het budget recreatie en toerisme 2018. Een programma waarin het herdenken maar ook het ontwikkelen van het besef dat vrijheid niet vanzelfsprekend is een plek hebben. Het plan geldt voor de hele regio Achterhoek en krijgt cofinanciering van de provincie Gelderland.

Daarnaast onttrekken we € 85.000 uit de reserve bestuurlijke claims voor organisatie-ontwikkeling en storten we € 450.000 in de reserve bestuurlijke claims als gevolg van het opschuiven van de lasten van 2019 naar 2020.

We voeren de wet onroerende zaken uit.

Portefeuillehouder: Gerjan Teselink

 Kwaliteit

 Tijd

 Geld

Wat mag het kosten?

Bedrijfsvoeringskosten

Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers

Per 1 januari 2019 is een nieuw (landelijk) Rechtspositiebesluit voor alle decentrale politieke ambtsdragers in werking getreden. Dit leidt tot meerkosten van € 25.000 per jaar.

Jongerenraad

In 2018 is besloten om een jongerenraad op te richten. Bij de oprichting is ook besloten dat er een budget beschikbaar komt ter ondersteuning. Dit budget is € 5.000.

Verkiezingen

Gemiddeld is er 1 verkiezing per jaar. Hiervoor zijn lasten geraamd. We hebben 3 verkiezingen gehad. Dit leidt tot extra kosten van € 56.000.

Accountantskosten

Met ingang van het dienstjaar 2018 hebben we een andere accountant. De kosten die zij in rekening brengt zijn hoger dan onze raming. Nadeel € 40.000.

Frauderisico-analyse

Ongeveer 10 jaar geleden hebben we een fraude risicoanalyse gemaakt. Op basis van deze analyse hebben we onze interne regelingen en controles ingericht. Op advies van onze accountant gaan we deze fraude risicoanalyse dit jaar actualiseren. We hebben een externe partij gevraagd ons hierbij te ondersteunen. De kosten worden ingeschat op € 20.000. Deze kosten komen ten laste van ons onderzoeksbudget.

Ruimtelijke ordening

De inkomsten die wij ontvangen voor onze dienstverlening zijn te laag geraamd. Voor 2019 verwachten we een voordeel van € 50.000.

GBT ondersteunende diensten

Het gemeentelijk belastingkantoor Twente huurt sinds medio vorig jaar geen werkplekken meer van ons. Dit levert ons € 19.000 minder inkomsten op.

I&A stelpost

Sinds 2018 hebben we met een nieuwe afschrijvingsmethodiek te maken. Het effect van deze methodiek is dat geraamde lasten van 2019 doorschuiven naar 2020. In 2019 hebben we naar verwachting een batig saldo van € 450.000, terwijl we dit bedrag in 2020 eenmalig extra nodig hebben. We stellen voor om het batig saldo van 2019 over te hevelen naar 2020.

Veranderbudget

Teams worden dit jaar intensief begeleid in de doorontwikkeling naar zelforganisatie. Dit kost € 85.000. Hiervoor is al budget voor organisatieverandering beschikbaar gesteld. De dekking van deze kosten wordt gedekt uit de reserve.

Nieuwe Fuwa

We hebben gekozen voor een nieuw functiewaarderingssysteem. De kosten voor implementatie ramen we op € 50.000.

Ziekte en zwangerschap

We hebben in 2019 te maken met een bovenmatige uitval van personeel door zwangerschap en ziekte. Om de bedrijfsvoering niet in gevaar te laten komen, moeten krachten worden ingehuurd. De verwachte kosten voor deze inhuur zijn € 375.000.

Opbrengsten DVO's

We hebben een aantal DVO's afgesloten die worden afgerekend op het aantal uren dat we daadwerkelijk hebben geleverd. Uit de afrekeningen van de laatste jaren blijkt dat er meer uren zijn gevraagd of gebruikt door de partijen waarmee we een afspraak hebben. Dit leidt tot extra opbrengsten die we nog niet in de begroting hadden opgenomen. Verwacht voordeel voor 2019 is € 350.000.

Huur huisvesting VMK

De Voormekaar teams zijn gehuisvest in de verschillende kernen. De huur voor deze huisvesting is te laag geraamd in onze begroting. We stellen het budget bij aan de huidige huurovereenkomsten. Dit leidt tot een lastenverhoging van € 13.000.

Fractievergoeding 2018

De raadsfracties ontvangen voor bestuursondersteuning jaarlijks een fractievergoeding. Aan het eind van het dienstjaar wordt hierover verantwoording afgelegd. Binnen bepaalde normen moeten niet bestede middelen terug worden gestort. Over 2018 is dit voor alle fracties samen een bedrag van ongeveer € 9.500.

Gelderland herdenkt

We nemen als gemeente deel aan het regioplan Achterhoek/Liemers als onderdeel van het programma Gelderland herdenkt, 75 jaar vrijheid. In het programma is er veel aandacht voor het bijzondere kroonjaar. Er

komt veel publiciteit rondom dit thema. Het is de bedoeling dat we meer beseffen dat vrijheid een groot goed is. En ook dat we moeten blijven herdenken en vieren. Het programma biedt een extra dimensie door Duits-Nederlandse samenwerking met een grensoverschrijdend programma met bestaande en nieuwe initiatieven. Het programma geeft een waarborg voor samenwerking, samenhang, verdieping en vernieuwing in de grensregio. Daarnaast biedt het programma ruimte voor lokale initiatieven waarvoor wij co-financiering verstrekken van € 38.720.

Algemene baten en lasten

Bij algemene baten en lasten ramen we altijd een post voor onderzoeken. We verlagen deze post met € 20.000 voor een frauderisicoanalyse. Daarnaast verlagen we de post algemene baten en lasten met € 494.000 omdat in de begroting 2019 een dubbeltelling zat in de loonraming van een van de teams. De stelpost voor subsidiëring van de dorpshuizen verlagen we met € 62.000. Deze post was nog hier geraamd. Tot slot verlagen we de stelpost prijsindexatie met € 44.000 ter dekking van de indexatie van de subsidies.

Loonkosten van het programma financiën

In verband met de doorontwikkeling van de financiële functie is extra capaciteit noodzakelijk. We ramen hiervoor € 75.000.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019	Wijzigingen Berap	Begroting na Berap
Lasten					
Loonkosten Financiën (69011000)	-10.497	-12.332	0	-75	-12.407
Loonkosten van het programma Financiën	0	0	-667	-25	-25
Rente en afschrijving van het programma Financiën	-181	-3.099	0	0	-3.099
We voeren de Wet onroerende zaken uit	-325	-256	-15	0	-256
We heffen andere belastingen en leges	-423	-949	-403	90	-859
We storten in en onttrekken aan reserves	-2.789	0	0	-450	-450
Bedrijfsvoeringskosten	-9.735	-5.680	-6.110	-223	-5.903
We beheren onze financiële middelen	-31	-22	-935	0	-22
We verlagen de lasten voor inwoners en verenigingen	0	-1.125	-1.255	0	-1.125
We dragen bij aan verbonden partijen.	-3.401	-1.088	-653	-255	-1.343
Overige baten en lasten	-359	-3.730	-78	770	-2.960
Totaal Lasten	-27.741	-28.282	-10.117	-168	-28.450
Baten					
We ontvangen een algemene uitkering	63.450	65.050	27.375	1.000	66.050
We voeren de Wet onroerende zaken uit	0	0	0	0	0
We heffen Onroerende zaak belasting	7.995	8.612	8.833	0	8.612
We heffen andere belastingen en leges	1.147	1.653	360	0	1.653
We storten in en onttrekken aan reserves	8.844	10.736	0	124	10.860
Bedrijfsvoeringskosten	2.566	1.256	465	381	1.637
We beheren onze financiële middelen	-3.066	3.134	1.930	697	3.831
Overige baten en lasten	398	208	0	0	208
Totaal Baten	81.334	90.649	38.962	2.201	92.850
Resultaat	53.594	62.366	28.845	2.033	64.400